

15.04.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**15 Nisan 2024
Pazartesi**

15.04.24

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

15 Nisan 2024 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— Hacettepe Üniversitesi Podiatri Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Türkiye et enflasyonunda birinci oldu

Avrupa Birliği'nin İstatistik Ofisi Eurostat'ın şubat ayına ilişkin raporuna göre AB'nin 27 ülkesinde et fiyatları, geçen yılın şubat ayına göre ortalama yüzde 3.3 yükseldi. Türkiye'de de et fiyatları şubatta yıllık bazda yüzde 100.4 arttı. Böylece et fiyatlarındaki artış AB ülkelerini yaklaşık 30'a katlamış oldu.

Sözcü'de yer alan habere göre, Avrupa'da Türkiye'den sonra et fiyatlarındaki en büyük artış yüzde 10.2 ile İzlanda'da görüldü.

Sırbistan yüzde 9'luk artışla üçüncü olurken, Sırbistan'ı Bulgaristan ve Karadağ izledi. İspanya'da ise et fiyatları yüzde 4.7, İtalya'da yüzde 3.1, Almanya'da yüzde 3, Fransa'da ise yüzde 2.3 arttı. Danimarka'da et fiyatları yıllık bazda yüzde 0.6, Finlandiya'da yüzde 2.2, Çekya'da ise yüzde 5.1 oranında düştü.

Bazı Avrupa ülkelerinde et fiyatları gerilerken Türkiye'de fiyatlar yükseliyor. Türkiye İstatistik Kurumu'na (TÜİK) göre martta aylık enflasyon yüzde 3.1 olurken et fiyatları hızla arttı. TÜİK verilerine göre martta kuzu eti yüzde 18.8, dana eti yüzde 14.7, tavuk eti yüzde 12.2 zandı. Bir başka ifadeyle Türkiye'de aylık et enflasyonu, Avrupa ülkelerinin yıllık enflasyonunu geçti.

Bakan Yumaklı: Gübreye ulaşımda herhangi bir sorun yok

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, gübre fiyatlarında son üç aylık dönemde önemli bir artış olmadığını belirterek, "Martta ortalama yüzde 3 gerileme görüldü. Gübre sevkiyatında ve çiftçilerin gübreye ulaşımında herhangi bir sorun yok." dedi.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, Türkiye genelinde hububat başta olmak üzere güzlük ekilen ürünlerde üst gübrelemenin başladığını bildirdi.

Gübre kullanımının geçen yıl 2022'ye göre yüzde 19 artarak 7 milyon ton olduğuna işaret eden Yumaklı, "Bitkisel üretimde birim başına yüzde 30-50 verim ve kalite artışı sağlayan gübre için verdiğimiz desteklemeler ve taban fiyat, gübre kullanımının artmasında etkili oldu. Gübre tüketimi, güzlük ekimlerin başladığı Eylül 2023 ile mart ayı arasında, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 13 yükselerek 3,5 milyon tona ulaştı. Gübre kullanımı bitkisel üretimde verim artışına önemli katkı sağlıyor." diye konuştu.

Yumaklı, bu üretim sezonundaki en önemli artışın yüzde 67 ile CAN, yüzde 23 ile ÜRE ve yüzde 22 ile DAP gübrelerinin kullanımında gerçekleştiğine işaret ederek, "Mısır, şeker pancarı ve pamuk için kullanılacak taban gübresi sevkiyatı ise yüzde 69 artarak 241 bin tona yükseldi." ifadelerini kullandı.

15.04.24

Gübre desteğinde yüzde 31,6 artış

Bitkisel üretimde çiftçilerin girdi maliyetlerine katkı sağlayan mazot ve gübre desteği bütçesinin geçen yıl bir önceki yıla göre yüzde 31,6 artışla 21,1 milyar liraya çıkarıldığına dikkati çeken Yumaklı, "Hububat üreticilerimize 2023 üretim yılına ait ve 2024 yılında ödenecek 11,2 milyar lira tutarındaki mazot ve gübre desteği öne çekilerek Ekim 2023'te aynı olarak mazot ve gübre alımında kullanılmak üzere Ziraat Bankası hesaplarına tanımlandı. Böylece gübre kullanım döneminde çiftçilerimizin girdilerinin bir kısmı bu desteklerle karşılanıyor." değerlendirmesinde bulundu.

Yumaklı, gübre fiyatlarında son üç aylık dönemde önemli bir artış olmadığını ve martta ortalama yüzde 3 gerileme görüldüğünü, gübre sevkiyatında ve çiftçilerin gübreye ulaşımında herhangi bir sorun olmadığını belirtti.

Bakanlık tarafından aynı verilen gübre-mazot destekleri ile 2023 üretim sezonunda açıklanan hububat alım fiyatlarının, hem hububat ekiliş alanlarının hem de gübre kullanımının artmasında etkili olduğuna işaret eden Yumaklı, bunun yanında ilk defa 2019'da organik ve organomineral gübre kullanan çiftçilere, gübre desteğine ek verilen destekle de bu gübre türünün kullanımında artış sağlandığını kaydetti.

KKM'nin faturasası ağır oldu: Merkez Bankası'ndan rekor zarar!

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın 2023 yılında 818,2 milyar TL zarar ettiği açıklandı. 818,2 milyarlık zarar KKM ödemelerinden kaynaklanıyor.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, 2023 yılı bilançosunu açıkladı. Buna göre realize edilen zararın **818,2 milyar TL** olduğu bildirildi. Henüz realize edilmemiş "diğer" kalemler toplamı da **817,8 milyar TL** olarak sabitlendi. Bu iki kalem; **taşınan açık döviz pozisyonları** ve **KKM kur farkı** ödemelerinden kaynaklandı.

Merkez Bankası'nın son 10 yıla dair yıllık karı/zararı (milyar lira) şöyle:

- * 2013 +5,0 milyar TL
- * 2014 +8,6 milyar TL
- * 2015 +13,8 milyar TL
- * 2016 +9,5 milyar TL
- * 2017 +18,3 milyar TL
- * 2018 +56,2 milyar TL
- * 2019 +44,7 milyar TL
- * 2020 +34,5 milyar TL
- * 2021 +57,5 milyar TL
- * 2022 +72,0 milyar TL
- * **2023 -818,2 milyar TL**

TL mevduatı azalan yerli dövizde kaldı

Yerel seçim fiyatlamalarının etkili olduğu bu yılın ilk üç aylık döneminde, enflasyona yenik düşen Türk lirası tasarruflarda hacim olarak da düşüş yaşandı.

Şebnem TURHAN

Yılın ilk çeyreği geride kaldı. Yerel seçim fiyatlamalarının etkili olduğu ilk çeyrekte geçen yılsonuna göre yerli yatırımcıların finansal varlıkları içinde TL mevduatın payı 4 puanın üzerinde gerilerken, TL mevduatın büyüklüğü de yüzde 3,36 düşüş yaşadı. Döviz mevduatı ve hisse senedi varlıkları ise yükseliş gösterdi.

Yerel seçimin gölgesinde geçen yılın ilk çeyreğinde yerli ve yabancı yatırımcıların finansal varlıklarında geçen yılın sonuna göre belirgin bir değişim yaşandı. Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB) verilerine göre yurtiçi yerleşiklerin yılın ilk çeyreğinde TL mevduatının finansal varlıkları içindeki payı tam 4.1 puan geriledi yabancıların ise Türk hisse senedi piyasasına ilgisi arttı ve toplam finansal varlıkları içindeki payı 2.6 puan yükseldi.

Döviz mevduatları yüzde 14,4 arttı

Türkiye Sermaye Piyasası Birliği verilerine göre geçen yılsonunda yerli yatırımcıların 22 trilyon 608 milyar 60 milyon lira olan toplam finansal varlıkları bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 8,41 artarak 24 trilyon 509 milyar 759 milyon liraya yükseldi. Bu yükselişte en dikkat çeken ise TL mevduatın gerilemesi ile özel sektör

15.04.24

Eurobond'larına ilginin artması oldu. Geçen yılsonunda yurtiçi yerleşiklerin 8 trilyon 506 milyar 19 milyon lira olan TL mevduat varlığı ilk çeyrekte yüzde 3,36 gerileyerek 8 trilyon 220 milyar 561 milyon liraya indi. Yurtiçi yerleşiklerin yerel seçim sonrası döviz kurlarında artış endişesiyle talebi arttırdıkları döviz mevduatı ise geçen yılsonuna göre ilk çeyrekte yüzde 14,4 arttı. Yurtiçi yerleşiklerin DİBS varlıkları geçen yılsonuna göre yüzde 10,89 artarak 4.09 trilyon liradan 4.53 trilyon liraya yükselirken, kamu Eurobondlarına yatırımları da yüzde 13,14 artışla 1.66 trilyon liraya çıktı. Özel sektör Eurobondlarına yatırım ise ilk çeyrekte tam yüzde 38,3 arttı ve 436.9 milyar liradan 604.11 milyar liraya yükseldi.

Yurtiçi yerleşiklerin finansal varlıklarının dağılımı (%)

	Aralık 2023	Mart 2024	Değişim (puan)
TL Mevduat	37,62	33,54	-4,08
Döviz Tevdiat Hesabı	22,91	24,17	1,26
Devlet İç Borçlanma Senedi	18,09	18,50	0,41
Eurobond (Kamu)	6,50	6,79	0,29
Eurobond (Özel)	1,93	2,46	0,53
Pay Senedi	11,50	13,10	1,6

Yurtdışı yerleşiklerin finansal varlıklarının dağılımı (%)

	Aralık 2023	Mart 2024	Değişim (puan)
TL Mevduat	11,24	11,18	-0,06
Döviz Tevdiat Hesabı	24,29	22,12	-2,17
Kıymetli Madenler Depo Hesapları	0,91	0,95	0,04
Devlet İç Borçlanma Senedi	3,01	2,53	-0,48
Pay Senedi	60,49	63,07	2,58

Yabancıların hisse yatırımı yüzde 23,11 yükseldi

Hisse senedi yatırımlarında da hem yurtiçi yerleşiklerin hem de yurtdışı yerleşiklerin hızlı bir yükseliş görüldü ilk çeyrekte. Yerlilerin hisse senedi yatırımı ilk çeyrekte yüzde 23,45 artarak 2.6 trilyon liradan 3.2 trilyon liraya çıkarken yabancı yatırımcıların hisse senedi yatırımları da yüzde 23,11 artışla 1.56 trilyon liradan 1.92 trilyon liraya geldi.

Yabancı yatırımcıların Türkiye'de finansal varlıklarının toplamında da ilk çeyrekte yüzde 18,06 yükseliş yaşandı. 2023 sonunda 2.57 trilyon lira olan yabancı yatırımcıların finansal varlıkları 2024 ilk çeyreği sonunda 3.04 trilyon liraya yükseldi.

15.04.24

TL mevduatın payı 4.08 puan geriledi

Bu değişimler finansal varlıklar içindeki yatırım aracı dağılımında da farklılık yarattı. Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği verilerine göre 2023 sonunda yurtiçi yerleşiklerin toplam finansal varlıkları içindeki payı yüzde 37,62 olan TL mevduat 2024 ilk çeyreği tamamlandığında tam 4.08 puan geriledi. Böylece yerlinin TL mevduatının toplam finansal varlıkları içindeki payı da yüzde 33,54'e indi. Yine dövize olan talep ile döviz kurlarında ilk çeyrekte yüzde 10'a varan yükseliş nedeniyle finansal varlıklar içinde döviz mevduatının payı da arttı. Geçen yılsonunda yerlinin toplam finansal varlıkları içinde döviz mevduatının payı yüzde 22,91 seviyesindeydi. Bu yıl ilk çeyrek tamamlandığında 1.26 puan artış oldu ve pay yüzde 24,17'ye yükseldi. Yılın ikinci çeyreğinde ise Merkez Bankası faiz artışlarının ve bankalara yönelik makroihtiyati uygulamalarının etkisiyle döviz mevduatının payında gerileme TL mevduatın payında ise artış öngörülüyor.

Şubat ortasında başlayan ve mart ayında belirginleşen döviz talebi nedeniyle Merkez Bankası rezervlerinde de gözle görünür bir düşüş yaşandı. Merkez Bankası toplam rezervlerinde yılın ilk çeyreğinde 17.9 milyar doları aşan kayıp gerçekleşti.

Yabancıların hisse yatırımının payı 2.58 puan arttı

Hisse senedi yatırımlarının payında da gözle görünür bir artış oldu. Geçen yılsonunda yerli yatırımcıların finansal varlıkları içinde hisse senedinin payı yüzde 11,5 seviyesinde bulunuyordu. Bu yılın ilk çeyreği tamamlandığında ise 1.6 puanlık yükseliş yaşandı ve yerli yatırımcıların hisse senedi varlığının toplam finansal varlığı içindeki pay yüzde 13,1'e çıktı. Yabancı yatırımcıların toplam finansal varlıkları içinde hisse senedinin payı da geçen yılsonunda yüzde 60,49 seviyesindeydi. Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği verilerine göre mart sonunda bu pay 2.58 puan arttı ve yüzde 63,07'ye yükseldi. Bu yılın ikinci çeyreğinde yabancı yatırımcıların hem hisse senedi hem de devlet tahvillerine ilgisinin artması bekleniyor. İlk çeyrek sonunda DİBS'te yatırımları hacmi yüzde 0,72 gerileyen yabancı yatırımcıların yüzde 2,53 olan toplam finansal varlıklar içindeki payında artış öngörülüyor.

Daha yüksek faiz, daha çok borç

Merkez Bankası mevduat faizlerini artırmaya zorlarken kredi faizleri daha yüksek hızda artıyor. Yükselen faizlere karşın halkın borçlanması azalmıyor. Daha yüksek faizle daha çok borç sarmalı yurttaşın yükünü artırıyor.

BirGün ANKARA

Merkez Bankası, dövize talebi azaltmak, özellikle KKM'den çözülen paranın döviz yerine TL mevduata geçmesini özendirmek için bankaları mevduat faizini artırmaya zorluyor. Ancak bankalar mevduat faizini daha düşük, kredi faiz oranlarını ise daha yüksek hızda artırıyor.

Buna rağmen kredi genişlemesi sürüyor.

Bankaların, 22 -29 Mart haftasında açıkları tüm vadelerdeki TL mevduatın ortalama faizi önceki haftaya göre 5,29 puan artırarak yüzde 57,3'e kadar çıktı.

Üç ay vadeli mevduatın faizi ise 64,3'e kadar yükseldi. Bu son 20 yılın en yüksek mevduat faizine işaret ediyor.

YÜKSEK FAİZE RAĞMEN BORÇ ARTIYOR

Ancak bankalar, ihtiyaç kredisi faizlerini önceki haftaya göre 4,06 puan artırarak yıllık yüzde 86,15'e kadar çıkardılar. Son iki haftada 10 puandan fazla artış oldu. Taşit kredisi faizini 5,62 puan azaltarak yüzde 40,61'i indiren bankalar, konut kredilerinin

15.04.24

faizini ise 0,40 puan artırarak yüzde 43,53'e yükselttiler. Bütün bireysel kredilerin ortalama faizi ise 1,79 puanlık artışla yüzde 78,7 oldu.

Merkez Bankası'nın daha az kredi kullandırmaları için bankaları yeni önlemlerle baskı altına almasına rağmen, kredilerdeki genişleme devam ediyor. Bankalardaki mevduat, 22 - 29 Mart haftasında, 45,8 milyar lira azalarak 15,46 trilyon liraya inerken, kredi stoku 165,9 milyar liralık genişlemeyle 12,88 trilyon liraya çıktı. Mevduatın krediye dönüşüm oranı da yüzde 82'den yüzde 83,3'e çıktı.

Mevduat yılbaşından bu yana yüzde 4,2 oranında artarken, kredi stokundaki büyüme ise yüzde 10,7 oldu.

Bankaların vadesinde tahsil edemediği için icra takibine aldığı batık krediler ise 2,7 milyar lira artarak 29 Mart itibariyle 197,5 milyar lirayı buldu.

İhtiyaç kredisi faizlerinin son bir yılda 50 puandan fazla artarak yıllık bileşik olarak yüzde 90'a yaklaşmış olmasına rağmen vatandaşlar hızını artırarak borçlanmaya devam ediyor. Bankaların bireysel kredi ve kredi kartları nedeniyle vatandaşlardan olan alacaklarının bakiyesi 22 – 29 Mart haftasında 66,1 milyar lira artarak 3,1 trilyon liraya yaklaştı.

Söz konusu haftada tüketici kredilerinin bakiyesinde 11,6 milyar liralık, kredi kartı borç bakiyesinde ise 54,6 milyar liralık artış yaşandı. Bireysel kredi borçları 1 trilyon 671 milyar liraya, kredi kartı borçları ise 1 trilyon 398 milyar liraya yükseldi.

Tüketicilerin bankalara olan borçları 2024 yılının ilk çeyreğinde 341 milyar lira arttı.

Ortalama mevduat faizi
% 57,3
3 aylık mevduat faizi
% 64,3
İhtiyaç kredisi faizi
% 86,15
Mevduatın krediye dönüşüm oranı
% 83,3
Bireysel kredi ve kredi kartı borçları
3,1 trilyon TL

Hazine 3 ayda 337 milyar borçlandı

Hazine, ilk çeyrekte 570.2 milyar liraya ulaşan nakit açığını kapatmak için borçlanma yoluna gitti. Ocak-mart döneminde net borçlanma 337.6 milyar lira oldu.

Hazine'nin nakit açığı geçen seneye kıyasla büyürken, çözüm borçlanmada bulundu. **570.2 milyar liralık açığın, 337.6 milyar lirası net borçlanma ile kapatıldı.** Hazine'nin borçlanması, geçen yılın aynı ayına kıyasla **yüzde 39.6** arttı. Bakanlığın verilerine göre **mart ayında bütçe gelirleri 518.3 milyar lira, bütçe giderleri ise 685.1 milyar lira olarak gerçekleşti.**

Faize 225 milyar

Sözcü'den Tolga Uğur'un haberine göre; Aylık bazda hem gelirler, hem de giderlerde düşüş gözlemlenirken bütçenin faiz ödemeleri ise martta, şubata kıyasla, yaklaşık 9 milyar lira yükselerek 63.3 milyar lira oldu. İlk 3 aydaki faiz ödemeleri yıllık bazda 2.5 kat artarak 225.2 milyar liraya yükseldi. Bütçeden geçen yılın aynı döneminde 88.3 milyar liralık faiz ödemesi yapılmıştı. Bütçenin nakit dengesi mart ayında 166.7 milyar lira, yılın ilk çeyreğinde ise 570.2 milyar lira açık verdi. Ocak-mart döneminde faiz dışı dengede de 345.5 milyar liralık açık kaydedildi. Bütçede büyüyen deliği kapatmak için Hazine, borçlanma yoluna gitti.

Yüzde 39 artış

Hazine'nin net borçlanması geçen yıla kıyasla yüzde 39.6 (95.9 milyar lira) arttı. 570.2 milyar liralık nakit açığının yüzde 59.2'si net borçlanma ile kapatıldı. Hazine, ilk çeyrekte 270 milyar liralık net iç borçlanma gerçekleştirirken, yapılan net dış borçlanmanın büyüklüğü ise 67.5 milyar lira olarak kayıtlara geçti. Aylık bazda

15.04.24

bakıldığında Hazine; ocak ayında 133.7, şubat ayında 143.9, mart ayında ise 59.9 milyar liralık net borçlanma gerçekleştirdi. İç borçlanmada ocak ayı, dış borçlanmada ise şubat ayı ön plana çıktı. İlk çeyrekte Hazine 497.3 milyar liralık brüt iç borlanma gerçekleştirirken 227.2 milyar liralık borcun ödemesini yaptı.

2.1 trilyon lira iç borçlanma planlanıyor

HAZİNE ve Maliye Bakanlığı, bu yıl yaklaşık 2.1 trilyon liralık iç borçlanma gerçekleştirmeyi planlıyor. 2024 yılı dış borçlanma büyüklüğünün ise 357 milyar lira olması bekleniyor. Toplam borçlanmanın ise 2 trilyon 494 milyar liraya ulaşması öngörülüyor. Ayrıca Hazine'nin bu yıl 2.2 trilyon liralık borcun geri ödemesini yapması bekleniyor. Bakanlığın tahminlerine göre 2024'te 1.5 trilyonluk liralık iç borç servisi, 648 milyar liralık dış borç servisi gerçekleştirilecek.

İran'ın İsrail'e saldırısı petrolü 100 dolara çıkarır

“Ortadoğu’da korkulan olacak mı?” derken, İran Pazar sabaha karşı İsrail’e drone saldırısında bulundu. İsrail “Bedelini ödersiniz” tehditleri savururken; emtia uzmanları da endişelerini dile getirdi: “90 dolar civarında işlem gören Brent petrol, 100 doları aşacak.

Dünya Gazetesi

Emre ERGÜL

İsrail-İran gerilimi bugünün işi değil... Yıllara dayanan bir Ortadoğu gerilimi... Ancak 7 Ekim 2023'te Hamas'ın İsrail'e seri saldırısı ve sonrasında başlayan Gazze Savaşı sonrası, İsrail-İran gerilimi bir kez daha gündeme geldi. İsrail, 7 Ekim saldırılarında İran'ın resmen parmağının olduğunu söyledi. Son olarak Devrim Muhafızları Ordusu Deniz Kuvvetleri, İsrail ile bağlantılı olduğunu iddia ettiği bir yük gemisine Basra Körfezi'nde el koydu. Portekiz bandıralı "MSC Ariès" adlı geminin, Londra merkezli "Zodiac Maritime" şirketi sahibi İsraili işadamı Eyal Ofel'e ait olduğu açıklandı. ABD Başkanı Joe Biden, hemen İran'ı "Yapma" uyardı: "Biz kendimizi İsrail'in savunmasına adadık. İsrail'i destekleyeceğiz." Gizli bir bilgiyi de açıklamak zorunda olduğunu söyleyen Biden, İran'ın er ya da geç İsrail'e saldıracağını belirtti. Bu açıklamadan saatler sonra, geceyarısı İran'ın dronelarla İsrail'i hedef aldığı açıklandı.

Savaş kabinesi toplandı

İsrail'in Savaş Kabinesi, İran'ın insansız hava aracı (İHA) saldırısı başlatmasının ardından bir araya geldi. Savaş Kabinesi üyesi Benny Gantz, "Doğru tarih ve zamanlamada bedelini ödeyeceğiz" açıklamasında bulundu. İran-İsrail gerilimi, emtia

15.04.24

dünyasında da tartışmaların merkezini oluşturuyor... Çünkü, İran'ın İsrail'i vurması, Gazze Savaşı'nın bölgede genişlemesi anlamına geliyor. Eski Beyaz Saray enerji danışmanı Bob McNally de İran'ın İsrail'i vurmasının şu aralar 90 dolar bandında seyreden Brent petrolün 100 doları aşacağına inanıyor.

Rapidan Energy'nin CEO'su olan McNally'a göre, 85 dolar seyrindeki WTI petrol de 90 dolar civarında olacak. Petrol fiyatları, Ortadoğu'da artan gerilimlerle birlikte bu ay şu ana kadar yükseldi; ABD gösterge ham petrol vadeli işlemleri yüzde 5 oranında yükselirken, küresel gösterge Brent ham petrolü yüzde 6'ya yaklaştı. Geçtiğimiz cuma günkü işlemlerde, Mayıs WTI ham petrolü New York Ticaret Borsası'nda 87.67 dolara kadar yükseldikten sonra 76 sent veya yüzde 0,9 artışla; varil başına 85.78 dolara ulaşırken, Haziran Brent ham petrolü 90 sent veya yüzde 1 artışla varil başına 85.78 dolara ulaştı.

Basra Körfezi ile Umman Körfezi arasındaki deniz geçişi dünyanın en önemli petrol geçiş noktası. 2023'ün ilk yarısında petrol akışı günde ortalama 21 milyon varil olarak gerçekleşti; bu da küresel petrol-sıvı tüketiminin yaklaşık yüzde 21'ine tekabül ediyor. Tortoise'un Kıdemli Portföy Yöneticisi Rob Thummel'e göre küresel petrol stokları zaten düşük seviyelerde: "Küresel petrol piyasasının 2024 yılının ikinci ve üçüncü çeyreğinde arzın yetersiz olması bekleniyor, bu nedenle küresel petrol arzındaki bir kesinti, petrol stoklarının daha da azalmasına neden olabilir."

Thummel, mevcut petrol fiyatlarında halihazırda "bir miktar jeopolitik risk priminin" (muhtemelen 5 ila 7 dolar civarında) bulunduğuna inanıyor. İran'ın saldırısının risk primini varil başına 5 ila 10 dolar artırabileceğini belirten Thummel, bunun da petrol fiyatlarının geçici olarak varil başına 100 dolara yükselmesine neden olabileceğini tahmin etti: "Bütün bunların telafisi, OPEC+'nın kısa sürede piyasaya geri getirilebilecek anlamlı arza sahip olmasıdır. OPEC+ 1 Haziran'da tekrar toplanacak ve küresel petrol arzına hacim katabilir."

Dışışleri Bakanlığı'ndan İnan ve İsrail açıklaması

Dışışleri Bakanlığı, İnan'ın İsrail'e yönelik İHA ve balistik füze saldırısının ardından, "Bölgemizin istikrarına kalıcı biçimde zarar verecek, küresel düzeyde daha büyük çatışmalara neden olacak bir sürecin tetiklenmemesi için çabalarımızı sürdüreceğiz" açıklamasında bulundu.

İnan'ın İsrail'e yönelik İHA ve balistik füze saldırısının ardından Dışışleri Bakanlığı'ndan açıklama yapıldı. Açıklamada, "İnan'ın bu (İsrail'e) yaptığı misilleme ve takip eden gelişmeler, olayların hızlı biçimde bölgesel bir savaşa dönüşebileceğini bir kez daha göstermiştir. Bölgemizin istikrarına kalıcı biçimde zarar verecek, küresel düzeyde daha büyük çatışmalara neden olacak bir sürecin tetiklenmemesi için çabalarımızı sürdüreceğiz" denildi.

Dışışleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada şöyle denildi:

"İsrail'in Gazze'de sürdürdüğü savaşın yayılma ve tırmanma riski barındırdığına dair uyarılarımızı uzun süredir tüm muhataplarımıza hatırlatmaktayız.

İsrail'in, İnan'ın şam Büyükelçiliğine gerçekleştirdiği uluslararası hukuka aykırı saldırı, kaygılarımızı haklı çıkarmıştır. İnan'ın bu saldırıya yaptığı misilleme ve takip eden gelişmeler, olayların hızlı biçimde bölgesel bir savaşa dönüşebileceğini bir kez daha göstermiştir.

15.04.24

Yaşanan hadise öncesinde İran ve ABD makamlarıyla görüşerek itidal çağrısında bulunmuştuk. Tarafların karşılıklı beklenti ve mesajları da ülkemiz üzerinden iletilmiş, tepkilerin orantılı olması yönünde gerekli girişimler yapılmıştır.

Bugün de İranlı yetkililere ve İsrail üzerinde etkisi olan Batılı ülkelere, tırmanmaya son verilmesi yönündeki mesajlarımızı açık biçimde aktarmaktayız.

Bölgemizin istikrarına kalıcı biçimde zarar verecek ve küresel düzeyde daha büyük çatışmalara neden olacak bir sürecin tetiklenmemesi için çabalarımızı sürdüreceğiz.

Gelişmeler ilk dakikadan itibaren ilgili kurumlarımızla bilistişare, ülkemize yönelik güvenlik tehditleri bakımından da yakından takip edilmekte ve Sayın Cumhurbaşkanımız düzenli olarak bilgilendirilmektedir."

İsrail Savaş Kabinesi: Doğru zamanda bedelini ödeteceğiz

Son dakika haberi... İsrail Savaş Kabinesi üyesi Gantz, açıklamalarda bulunurken, "Doğru tarih ve zamanlamada bedelini ödeteceğiz" dedi.

İsrail Savaş Kabinesi Üyesi Benny Gantz, İran'ın İsrail'e yönelik dün geceki saldırısına "uygun zaman ve şekilde" karşılık vereceklerini belirtti.

Gantz, İran'ın İsrail'e düzenlediği hava saldırısına ilişkin açıklama yaptı.

"İsrail dünkü İran saldırısını atlatabilmesini sağlayan stratejik ittifak ve bölgesel işbirliğini güçlendirmeli." ifadelerini kullanan Gantz, İran'ı İsrail için bir "tehlike" olarak niteledi.

Gantz, İran'a karşı bölgesel bir koalisyon kuracaklarını belirterek, "Bize uygun olacak şekil ve zamanda İran'a bedelini ödeteceğiz." ifadelerine yer verdi.

İsrail medyası ise Gantz'ın bu açıklamasını, İsrail'den İran'a karşı "hızlı bir misilleme yapılmasını desteklemediği" yönünde yorumladı.

Felaket şimdilik atlatıldı

Alaattin AKTAŞ

15 Nisan 2024 Pazartesi

Geride bıraktığımız bayramda kamu çalışanları için tatil dokuz güne uzadı ama biz gazeteciler için tabii ki öyle olmadı. Ben de bayram tatili dolayısıyla toplam üç gün yazı yazmadım. Hem zaten günlük köşe yazmanın getirdiği bir alışkanlık var. İnsan ister istemez her an ne yazacağını düşünüyor, akli hep yazıda oluyor.

İşte bu alışkanlıkla bayram boyunca “**Acaba tatilden sonra neler olur; hangi göstergede, hangi alanda nasıl bir gelişme görürüz**” diye düşünüp durdum. Bu çerçevede şöyle ayın ikinci yarısına dönük bir toparlama yapmayı planladım. Ne var ki hesapta olmayan gelişmeler daha bir ön plana çıkıverdi.

Ortadoğu’da işler giderek kızışıyordu ama sanki eyleme geçilmeyecek gibiydi. Ancak İran’ın İsrail’e yönelik “**Bak geliriz ha**” ya da pek farkında olmadan ifade ettikleri o şarkıdakine benzer “**Bir gece ansızın gelebiliriz**” benzeri söylemleri önceki gece eyleme döküldü.

İlk anlar kaygı verici görünüyordu. Her ne kadar davulla zurnayla saldırı olmazdı, önceden adeta haber verilmiş ve İsrail’e “**Önleminizi alın**” denilir gibi olmuştu ama yine de ortada sevimsiz bir görüntü vardı.

Ancak saatler geçtikçe eylemin bu İHA ve füze saldırılarıyla sınırlı kalacağı ve iki ülke arasında topyekûn bir savaş yaşanmayacağı ortaya çıkmaya başladı.

Bu aşamada önemli olan tabii ki İsrail’in bir karşılık verip vermeyeceği. Ama öyle bir karşılık olmayacak gibi.

İki ülke arasında zaten var olan gerilimin fitilini Şam’daki İran konsolosluğunun İsrail tarafından bombalanması ve burada biri general 7’si devrim muhafızı subayı olmak üzere 16 kişinin hayatını kaybetmesi ateşlemiştir.

İran da bu eyleme karşılık verileceğini defalarca dile getirdi ve cumartesi akşamı da bu yapıldı. Pazar sabahı olduğunda tansiyon düşmüştü.

15.04.24

İran **“İsrail misillemeye bulunmaya kalkışmazsa konu bizim için kapandı”** anlamına gelebilecek açıklamalar yaptı bile.

İsrail ise **“İran sonuçlarına katlanacak”** türü açıklamalar yapıyorsa da onların niyeti de öyle kapsamlı bir savaş değil.

Sanki konu bu aşamada buzdolabına kaldırılacak gibi...

Umarız öyle de olur.

Zaten bizim yeterince derdimiz var. Bir de bu iki ülke arasında tüm Ortadoğu'yu içine çekecek topyekûn bir savaş başlarsa sonuçlar tabii ki bizim için de hiç hoş olmaz.

Pamuk ipliğine bağlı bir ekonomi
Bizim sorunlarımız bize yeter! Yurt dışından ayrıca sorun ithal etmemize gerek yok!

Ama İsrail-İran savaşı başka yöne evrilmiş olsaydı gerçekten büyük sıkıntı çekerdik. Neyse ki o tehlike en azından şimdilik savuşturulmuş görünüyor.

Gerçi oluşan sukunet, bu satırları yazdığım saatlerde geçerliydi. Bir de bakmışsınız geç saatlerde farklı gelişmeler yaşanmaya başlanmış, o olasılığı da hiçbir zaman göz ardı etmemek gerek.

Tehlike, son duruma göre konuşursak şimdilik atlatıldı. Önceki gün yaşananların hiç etkisi olmayacağı söylenemez ama tabii ki sınırlı bir etki yaşanması beklenir.

Dolayısıyla o sınırlı etkiyi bir yana bırakıp kendi iç sorunlarınıza dönebiliriz.

Bizi nisanın ikinci yarısında neler bekliyor? Hani girişte belirttim ya, nisanın ikinci yarısına ilişkin bir toparlama yapsak neler söyleyebiliriz?

Döviz baskısı yok, faiz şu koşullarda değiştirilmez
Politika faizinin mart ayında yüzde 45'ten yüzde 50'ye çıkarılması döviz talebi büyük ölçüde kesti. Hatta Merkez Bankası faiz kararını izleyen günlerde piyasaya dövizde satıcı değil, alıcı olarak girdi.

Mevduat faizleri daha da yükseldi ve son veriye göre üç aya kadar vadeli mevduatın yıllık bileşik faizi yüzde 65'e dayandı.

Merkez Bankası bankalardaki döviz hesaplarının fiziki döviz talebine dönüşmesini önlemek amacıyla döviz dönüşümlü KKM'den yararlanma olanağını artırdı. Gerçek kişilere 31 Mart itibarıyla bankalarda mevcut döviz hesaplarını kur korumalı mevduata çevirme olanağı sağlandı. Bu hesapların yıllık net faizi de halen en az yüzde 40 düzeyinde. Döviz dönüşümlü KKM'de en düşük faiz politika faizinin yüzde 80'inden

15.04.24

az olamıyor. Politika faizi de halen yüzde 50 olduğu için KKM faizi yüzde 40'a denk geliyor. Bu en düşük oran, bankalar isterse daha yüksek faiz verebilir.

İki haftada 703 milyon

Yabancı yatırımcılar mart ayının ikinci yarısında hisse senedi ve DİBS için net 703 milyon dolar getirdi. Detayları bu köşede 5 Nisan'da yazmıştım.

Bu tutarın 695 milyon doları hisse senedi için, 8 milyon doları DİBS için geldi.

Nisanın ilk yarısındaki duruma ilişkin verileri bu haftadan itibaren göreceğiz. Gerçi ikinci haftada pek işlem olmamıştır ama en azından ilk haftanın verileri marttaki giriş eğiliminin devam edip etmediğini ortaya koyacak.

Nisanda faiz artırılmaz gibi

Para Politikası Kurulu'nun bu ayki toplantısı 25 Nisan'da. Her ne kadar o tarihe kadar daha on gün varsa da ve bu on günde köprülerin altından çok sular akarsa da şimdiki görünüm bu ay politika faizinin artırılmaması olasılığının ağır bastığı yönünde.

Ancak bu dönemde Ortadoğu'da işler tümüyle karışır ve her şey değişir; o zaman faizle ilgili olarak şimdi söylediklerimiz de anlamını yitirir. Ama şu anki durumda bir faiz artışı beklenmemeli.

Sosyal belediyecilik seçim ekonomisinin önüne geçti!

Maruf BUZCUGİL

15 Nisan 2024 Pazartesi

Uzun bayram tatili seçim sonuçlarının daha iyi algılanması ve dersler çıkarılmasına yaradı. Toplumsal değişimin yönü ve kapsamı hakkında önemli işaretler veren, derin etkileri olması beklenen seçim sonuçlarına iktidar ve muhalefet tarafı olgun tepkiler vermeye çalıştı. Ancak iktidara doğan AK Parti'nin 22 yıl sonra ilk kez ikinci parti (% 35,4) konumuna düşmesi, CHP'nin 1977'den bu yana ilk kez birinci parti (% 37,7) olarak anılması elbette siyasette, ekonomide yeni yaklaşımların habercisi oldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan, "demokrasi kazandı" diyerek başladığı seçim değerlendirmesinin ardından hem AK Parti hem hükümet içinde kapsamlı özelleştirilme-muhasebe yapılacağını hissettirdi. Seçimin tartışmasız kazananı CHP ise partideki değişim dinamiklerinin öncüleri Ekrem İmamoğlu ve genel başkan Özgür Özel'in dile getirdiği geleceğe dair sorumluluk bilincini öne çıkardı. Seçim sonuçlarıyla birlikte CHP'li belediyeler Türkiye nüfusunun yüzde 64'ünü, ekonomik büyüklüğün de yaklaşık yüzde 80'ini temsil eden kentleri yönetecek duruma geldi.

Ekonomide eskiye dönüş artık daha da zor

Ekonomi yönetiminin başındaki Mehmet Şimşek'in göreve başlarken rasyonel zeminden uzaklaşıldı dediği 2018'de başlayan ve sadece 2023 seçimlerine odaklanan ekonomi politikaları döneminde Türkiye yeniden yüksek enflasyonla buluştu. Enflasyonu umursamayan politikaların ağır bedeli 31 Mart yerel seçimlerinde AK Parti'nin önüne çıktı. Türkiye'nin en büyük illerinde CHP'li belediyelerin ağırlığının ve sayısının artması önemli ölçüde ücretlilerin, emeklilerin ve çiftçilerin çektikleri ekonomik sıkıntılara bağlıyor. TÜİK verilerine göre çalışanların ve emeklilerin 2019'da yüzde 34,6 olan milli gelirden aldıkları payın 2022'de 8,3 puan azalarak yüzde 26,3'e gerilemesinin seçim sonuçlarının böyle tecelli etmesinde önemli payı var. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın seçim gecesi yaptığı konuşmada OVP'yi işaret etmesi ve enflasyonla mücadelenin birinci öncelik olacağını belirtmesi, enflasyonla büyüme macerasına yeniden girilmeyeceğini, eski politikalara dönülmeyeceğini gösteriyor.

CHP'DE "TEVECCÜH YÖNETİMİ" HESAPLARI

31 Mart yerel seçimlerinin net kazananı CHP'de seçim gecesinden itibaren seçmenin patiyeye yönelen teveccühünün, genel başkan Özel'in deyimiyile "açılan kredinin" nasıl yönetileceği, gelecekteki seçimlere nasıl taşınabileceği düşünülmeye başlandı. CHP'nin gizil önderlerinden Ekrem İmamoğlu da seçim sonrası dış basına art arda "Türkiye'nin artık seçeneksiz olmadığı" mesajını verdi. Birinci parti konumuna gelen CHP, büyükşehir ve illerde 81 belediyeden 35'ini kazandı, AK Parti ise 24'te kaldı. Ancak, tam burada seçmen ilgisinin kredi niteliğini ortaya koyan diğer verilere bakmakta yarar var. AK Parti büyükşehirlerde ikinci parti olmasına karşın 51 ilde birinci parti konumunda. 51 ilin 23'ünü AK Parti, 15'ini CHP kazanmış bulunuyor. Trabzon, Samsun, Sakarya, Ordu, Kocaeli, Erzurum, Malatya, Kahramanmaraş, Hatay, Gaziantep, Konya ve Kayseri büyükşehir AK Parti'de bulunuyor. CHP, yönelen seçmen ilgisini bu illere de taşıyabilmek için 25 yıl sonra Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanlığını bırakan Yılmaz Büyükerşen'i yerel yönetim politikaları koordinatörlüğüne getirmeyi planlıyor. CHP içinde kazanılan belediyeleri sürekli denetleyecek, usulsüzlükleri önleyecek Sayıştay benzeri bir organının parti içinde oluşturulmasını önerenler bile var.

MANSUR YAVAŞ BELEDİYECİLİĞİ NASIL FARK YARATTI?

Ankara yüzde 60,44 ile CHP'nin 2024 seçiminde en yüksek oy aldığı il oldu. Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş CHP yönetimindeki değişikliğin de etkisiyle kendisine tanınan insiyatifi parlak bir başarıya dönüştürdü. 2019'da ancak 3 ilçe belediyesi kazanan CHP, bu sayıyı 16'ya yükselterek MHP'den 3, Ak Parti'den 10 üzere 13 belediye daha kazandı. Bu sonucun alınmasında son 5 yılda il genelinde uygulanan yeni nesil sosyal yardımların etkisi büyük. Yavaş, seçim kampanyası boyunca on binlerce haneye, yüzbinlerce kişiye ulaştırılan yardımları ilk kez "Mansur Yavaş belediyeciliği" olarak anmaya başladı. Yardımların büyük ölçüde Ankara karta yüklenerek yapılması yardım alanlara kullanım seçeneği sunulması etkili oldu. Ayrıca yerel yönetim reformunun büyükşehirlerde mahallere dönüştürdüğü köylerde kent yoksulluğu girdabına sürüklenen küçük çiftçiler de yardımlardan nasiplendi. Ankara'da yapılan bazı yardımlar şöyle:

- ▶ 10 bin TL altında maaş alan 22 bin 567 emekliye 5 kez 1000'er TL destek ödemesi.
- ▶ Yılda ortalama 170 bin aileye, en az 2 defa olmak üzere, 64 Kg, 21 kalem, 5 koliden oluşan, 300.000 adet eve teslim gıda ve temizlik malzemesi yardımı.
- ▶ İhtiyaç sahibi 60 bin aileye yılda 1 ton olmak üzere, eve teslim kömür yardımı.
- ▶ 18 bin aileye günlük 80 bin, yıllık 20 milyon adet halk ekmek yardımı.
- ▶ 18 bin 321 çiftçiye toplam 80,9 milyon TL tutarında mazot yardımı.

► Tarım Bakanlığı'nın Çiftçi Kayıt Sistemi'nde (ÇKS) bulunan il genelindeki çiftçilerin yüzde 77'sini kapsayan (gübre,tohum,yem,ilaç vb) destekler.

ASO'NUN ULUSLARARASI VERİMLİLİK ONURU

Dünya Verimlilik Bilimi Akademisi, (World Academy of Productivity Science – WAPS) verimlilik konusundaki girişimleri ve çalışmalarını nedeniyle Ankara Sanayi Odası (ASO) Genel Koordinatörü Prof. Dr. Yavuz Cabbar'ı "Dünya Verimlilik Bilimi Akademisi Onur Üyeliği"ne seçti. Akademi onur üyeliği, verimlilik alanındaki küresel ölçekte en üst yapı olan Dünya Verimlilik Bilimleri Konfederasyonu'na (WCPS) bağlı Dünya Verimlilik Bilimi Akademisi (World Academy of Productivity Science – WAPS) tarafından bu alanda üstün başarı göstermiş iş insanları ve akademisyenlere veriliyor. Bürokraside Çalışma, Çevre ve Sanayi ile ilgili bakanlıklarda önemli görevlerde bulunan, yanı sıra akademik kariyerini de sürdüren Cabbar, 2011'den beri ASO'da önce genel sekreter, son bir yıldır da genel koordinatör olarak görev yapıyor. Cabbar'ın ASO'daki çalışmalarını da kapsayan onur ödülü, TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıkılıoğlu'nun ASO'nun 60.kuruluş yıldönümü vesilesiyle oda başkanı Seyit Ardıç'ın verdiği iftar yemeğindeki konuşmasını akıllara getirdi. Hisarcıkılıoğlu, taşıdığı Dünya Odalar Federasyonu (WCF) Başkanı, Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (EUROCHAMBRES) Başkan Yardımcısı unvanlarını da hatırlatarak, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın da bulunduğu yemekte, "Bugün Avrupa'nın en güçlü odaları, üyelerine hangi standartta hizmet veriyorsa, ASO da üyelerine aynı standartta, hatta daha fazla ve daha kaliteli hizmet verir hale gelmiştir" diye konuşmuştu.

Tüketici ve ticaride reel daralma, kartta reel artış

Naki BAKIR

15 Nisan 2024 Pazartesi

Merkez Bankası'nın enflasyonla mücadele doğrultusunda parasal sıkılaştırma adımı olarak aylık büyüme sınırlarını aşağı çektiği tüketici kredileri ve ticari kredilerin hacmi, yılın ilk çeyreğinde enflasyonun altında bir artışla reel bazda daralırken, enflasyonun üzerinde artışını sürdüren bireysel kredi kartı borçları reel olarak da büyüdü.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre, 29 Aralık 2023-29 Mart 2024 arasındaki üç aylık dönemde bireysel kart borçları, kümülatif bazda net 221,7 milyar lira artarak 1 trilyon 376,6 milyar liraya ulaştı.

Bireysel kredi kartı borçlarındaki yüzde 19,2 oranındaki cari artış, aynı dönemde tüketici fiyatları (TÜFE) bazında yüzde 15,06 olan enflasyonun üzerinde bir artış kaydetti. Üç aylık enflasyondan arındırıldığında bu dönemde kart borçlarının reel bazda yüzde 3,6 büyüdüğü belirlendi. Üç aylık dönemde taksitli kart borçları cari olarak yüzde 18,8 oranında 94 milyar liralık artışla 593,6 milyar; taksitsiz borçlar da net 127,7 milyar lira ile yüzde 19,5'lik cari artışla 783 milyara ulaştı. Yılın ilk üç ayında reel bazda taksitli bireysel kredi kartı borçları yüzde 3,3, taksitsiz borçlar da yüzde 3,8 arttı.

Son bir yılda rekor büyüme

Bireysel kredi kartı borç bakiyesinde son bir yıldaki artış ise yüzde 138,6 olarak gerçekleşti. Geçen yıl aynı tarihlerde 577 milyar lira olan söz konusu borçlar 29 Mart 2024 itibarıyla 799,6 milyar lira daha fazla olmak üzere bunun yaklaşık 2,4 katı düzeyinde bir büyüklük oluşturdu. Tüketici ve ticari kesime kullanılan kredilerdeki büyümenin enflasyonun altında kaldığı son bir yılda yüzde 68,5 olan yıllık TÜFE artışı ile indirgenildiğinde bireysel kart borçlarında yüzde 41,6 ile oldukça yüksek düzeyde bir "reel" artış olduğu dikkati çekti. Son bir yılda taksitli kart borçları cari olarak yüzde 105,4, reel bazda yüzde 21,9 artarken, tüketicilerin asgari tutarını ödeyerek kalan borcu devretme yöntemine giderek artan oranda başvurduğu taksitsiz borçlarda yüzde 171,9 oranında cari ve yüzde 61,4 oranında reel büyüme yaşandı.

Son bir yılda taksitli bireysel kredi kartı borçlarının bakiyesi net olarak 304,6 milyar, taksitsiz borçlar da 495 milyar lira arttı. Dolaşımdaki sayısı ülke nüfusunu fazlasıyla aşan kredi kartları ile yapılan harcamalarındaki rekor büyümede, hayat pahalılığındaki artışa bağlı olarak mevcut gelirleri geçim için yetersiz kalan sabit gelirli yurttaşların zorunlu ihtiyaçlarını karşılamada kart kullanımına daha fazla başvurması etkili oluyor. Aylık ekstredeki borcunun asgari ödeme tutarı kadarı olan kısmını ödeyip, faiz maliyetine katlanarak kalan borcu gelecek dönemlere devretme yolunu seçen kart sahiplerinin giderek artması da kart borçlarını büyüten bir faktör. Kartla taksitli alışveriş ve nakit avans kullanımına son dönemde getirilen kısıtlamalar bu tür kart borçlanmasının hızını kısmen keserken, taksitsiz borçlardaki büyüme hızla devam ediyor.

Bankacılık sektörü kredi hacmi (Milyar TL) *									
	31 Mart 2023	29 Aralık 2023	29 Mart 2024	İlk çeyrek değişim			Son bir yıl değişim		
				Miktar	Cari, %	Reel, %	Miktar	Cari, %	Reel, %
Bireysel kredi kartı	577,0	1.154,9	1.376,6	221,7	19,2	3,6	799,6	138,6	41,6
-Taksitli	289,0	499,6	593,6	94,0	18,8	3,3	304,6	105,4	21,9
-Taksitsiz	288,0	655,3	783,0	127,7	19,5	3,8	495,0	171,9	61,4
Tüketici kredileri	1.272,2	1.513,8	1.623,5	109,7	7,2	-6,8	351,3	27,6	-24,3
-Konut	391,9	438,4	444,5	6,1	1,4	-11,9	52,6	13,4	-32,7
-Taşıt	64,5	95,8	92,8	-3,0	-3,1	-15,8	28,3	43,9	-14,6
-İhtiyaç	815,8	979,6	1.086,2	106,6	10,9	-3,6	270,4	33,1	-21,0
Ticari vd. krediler	6.667,2	8.961,6	9.876,7	915,1	10,2	-4,2	3.209,5	48,1	-12,1
TOPLAM	8.516,5	11.630,3	12.876,8	1.246,5	10,7	-3,8	4.360,3	51,2	-10,3

*BDDK'nın cuma günleri itibarıyla açıkladığı haftalık verilere göre.

Tüketici kredilerinde reel daralma

Yılın ilk çeyreğinde ihtiyaç kredilerinin hacmi ise reel bazda daraldı. 2023 sonu ile 31 Mart 2024 arasındaki üç aylık dönemde toplam tüketici kredilerinin hacmindeki cari büyüme yüzde 7,2 ile enflasyonun çok altında kaldı. Bu dönemde net 109,7 milyar lira artan tüketici kredileri 1 trilyon 623,5 milyar lira oldu. Enflasyonla indirgenmesinde tüketici kredilerinde reel olarak yüzde 6,8 daralma olduğu görüldü. 31 Mart itibarıyla tüketici kredilerinin 1 trilyon 86,2 milyarını ihtiyaç, 444,5 milyarını konut ve 92,8 milyarını taşıt kredileri oluşturdu. İlk çeyrekte ihtiyaç kredileri net 106,6 milyar, konut kredileri de sadece 6,1 milyar lira artarken, taşıt kredisi bakiyesi 3 milyar lira azaldı. Üç ayda cari olarak yüzde 10,9 artan ihtiyaç kredisi hacmi reel bazda yüzde 3,9; cari olarak yüzde 1,4 artan konut kredileri de reel olarak 11,9 daraldı. Aynı dönemde cari olarak da yüzde 3,1 daralan taşıt kredisi hacminde reel daralma ise yüzde 15,8'e ulaştı. Toplam tüketici kredilerinde son bir yıldaki cari artış da yüzde 27,6 ile enflasyonun çok altında kaldı. Böylece tüketici kredilerinin toplam hacminde yıllık bazda yüzde 24,3 oranında bir reel daralma meydana geldi.

Ticari kesimi fonlama da düşük kaldı

Bankacılık sektörü toplam kredi hacminin en büyük bölümünü oluşturan ticari ve diğer kredilerin hacminde de reel bazda daralma yaşandı. Ocak-mart döneminde 915,1 milyar liralık net artışla 9 milyar 876,7 milyar lira olan söz konusu kredilerde üç aylık

15.04.24

cari genişleme yüzde 10,2 olurken, enflasyonla indirgendiğinde bu, reel bazda yüzde 4,2'lik bir daralmaya karşılık geldi. Ekonominin üretim ayağının fonlanması olan ve yatırım, üretim, istihdam, ihracat ve gayri safi milli hasıla büyümesi açısından önem taşıyan söz konusu kredilerin hacmindeki yıllık artış yüzde 48,1'le enflasyonun altında kaldı ve reel olarak yüzde 12,1 daralma yaşandı.

Toplam stokta yıllık reel daralma

yüzde 10,3 Bu gelişmelerde bankacılık sektörünün toplam kredi stoku, ocak-mart döneminde cari olarak yüzde 10,7 oranında 1 trilyon 246,5 milyar liralık net artışla 12 trilyon 876,8 milyar liraya ulaştı. Cari büyümesi enflasyondan arındırıldığında toplam kredi stokunda reel bazda yüzde 3,8 oranında bir daralma olduğu belirlendi. Kredi stokunda son bir yıldaki net artış 4 trilyon 360,3 milyar lira olurken, cari artış oranı yüzde 51,2 ile yıllık enflasyonun epey altında kaldı. Buna göre bankacılık sektörü toplam kredi hacmi yıllık bazda reel olarak yüzde 10,3 daraldı.

Savaşta/misillemede füze mi ekonomi mi?

Ferit Barış PARLAK

15 Nisan 2024 Pazartesi

İran... “Nefsi/meşru müdafaa hakkımızı kullandık” deyip, önceki gece gerçekleştirdiği misillemenin, katiyen “savaş ilanı” olmadığını altını çizdi...

İran... İsrail'in Filistin'i bombalamaya başladığı gün, İsrail'e karşılık vereceğini duyurmuştu... 110 füzeden, 109'u başarısız olan (başarısız olacağı da bilinen) (başarılı olabilecek füzeleri varken) füzeler ve dronlarla saldırarak, bu sözünü tutmuş oldu...

İran... Başarısız olsa dahi, İsrail'i, tarihte “ilk kez” vurdu... “Konuşup, yapmıyor...” diyenleri, yanıtlamış oldu!

Şimdi... İran halkının geneline (şanslı azınlık hariç) ve ekonomisine savaşlarla verilemeyecek zararı veren ekonomik yaptırımların daha büyüğü yolda...

Ekonomik güç önemli... İran... Ekonomide dışa bağımlılığı nedeniyle, İsrail'e yaptığı misillemeden önce “ekonomisi güçlü olan” ABD ve Rusya'ya bilgi verdi...

Rusya dahi... Ukrayna'ya saldırmadan çok önce, ekonomisi güçlü olan ABD'ye ve İngiltere/Almanya/Fransa'ya bilgi vermişti...

15.04.24

(Donald Trump... ““3-5 füze atacağız, endişelenmeyin” dediler bana...”, “Deaş’ı ABD kurdu...” gibi onlarca açıklaması var ABD Başkanı olduğu dönemde...)

Ekonomik güç deyince... Geçtiğimiz hafta, ekonomimiz için Dünya Bankası gelişmesi yaşandı...

Yıl 2017... İthalat/tüketim ile büyüme, “eğitim sisteminde nicelik tercihi” ve sosyal yardımlarla çalışmamaya/kayıt dışına yönlendirme yanlışları ile oluşan “olumsuz dengesizlikler” nedeniyle, ciddi bir krize gidildiği görüldü...

Bu nedenle... Kredi Garanti Fonu’na (KGF) Hazine tarafından sağlanan 50 milyar TL’nin çarpan etkisiyle, “gerçek üreticilerin” 350-400 milyar TL’lik yatırım ve işletme kredisi kullanabilmesinin önü açılmıştı... Dönemin KGF genel müdürü ve yönetimi ile neredeyse her gün görüşüp, gerçekleştirmeleri okurlarımızla paylaşmıştım...

2018’in Mayıs ayında, bu köşede, 6 ayda 467 bin 776 firmaya, 227 milyar liralık kefalet desteği verildiğine ve 255 milyar liralık kredi kullandırıldığına dikkat çekmişim... Ancak, kullandırılan kredilerin yatırım/üretim mi, kazanılan/kazandırılan kültür nedeniyle dövize/konuta mı gittiğinden emin olunamadığını da ifade etmişim...

Ve... Milli serveti/kaynakları etkin/verimli/üretim odaklı kullanma zorunluluğumuzu, bu yolla sürdürülebilir büyümenin ve sonucunda kalkınmanın ve sonucunda refahın sağlanabileceğini; tersi durumda (yani yanlış yatırımlara teşvikin, denetimsizliğin, kamuda israfın, haksız rekabet ve kazanç ortamının devamı halinde) borçların ve cari dengesizliğin katlanarak artacağını; “hormonlu büyüme” sağlanırken kalkınma/refahın sağlanamayacağını neredeyse her hafta tekrarlamışım...

Sizce... 2017-2018’de üretimin/ büyümenin sürdürülebilirliği için kullanılacağı ifade edilen 350-400 milyar TL’lik kredi (O dönem 70-80 milyar dolar) ile yatırımları/üretimi/istihdamı artırıp, enflasyonu/döviz ihtiyacını düşürüp, alım gücü/refahı yükseltebildi mi?

15.04.24

Yoksa, sadece ülke borcu ve şanslı azınlığın alım gücünü artırıp, genelin refahını mı düşürdü?

VELHASIL

35 milyar dolarlık Dünya Bankası kredisi: Düşük faizi ve üretime/verimliliğe odaklanma zorunluluğu nedeniyle, diğer kredi alternatiflerine göre her şartta “büyük avantaj ve fırsattır...”

Ama... Bu sermaye üretenin nicelik ve daha önemlisi niteliğini artıracak; üretenlerin/üretilenlerin maliyetini düşürecek; dünyanın ihtiyaç duyduğu temel/teknolojik ürün/hammadde üretiminde fazla verdirecek ve sonuçta döviz ihtiyacını azaltıp/döviz kazandıracak doğru yatırımlara yönlendirilirse fırsat kapıda... Ters durumda, sonuç ortada...

(2'inci ve 3'üncü yazıda kredi kullandırmada gelişmiş/az gelişmiş ülke farkı ve Dünya Bankası kredisi nerelerde kullanılmalı...)

Abdulkadir Selvi

Erdoğan AK Parti'de beklenen değişimi gerçekleştirecek mi

AK Parti'de seçim sonuçlarıyla ilgili değerlendirme sürecine bayram tatili nedeniyle ara verilmişti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan da bayram tatili nedeniyle hem dinlendi hem de seçim sonuçlarına ilişkin olarak uzun uzun düşünme fırsatı buldu. Erdoğan, Ankara'ya dönüyor. Çarşamba günü AK Parti grubunda seçimlere ilişkin olarak kapsamlı bir değerlendirme yapması bekleniyor. İlk değerlendirmesini MYK toplantısında yapmıştı. Ruh ve kan kaybindan söz etmişti. Başta kendisi olmak üzere parti yönetimini seçimlerdeki başarısızlıktan sorumlu tutmuştu. "Bu masanın etrafındakiler, ben dahil hesap verecek" demişti. Erdoğan'ın AK Parti grubunda yapacağı konuşma şimdiden merak konusu oldu.

AK Parti Strateji Heyeti'yle bağlantılı olarak SETA'nın koordinasyonunda seçim sonuçlarına ilişkin çalışmalar sürüyor. Çözüm önerileri geliştiriliyor.

Ama asıl beklenti Erdoğan'ın yapacağıyla ilgili. Erdoğan, partide ve kabinede değişiklik yapacak mı? Topluma, seçimlerde verdiğimiz mesajı aldı gereğini yerine getiriyor duygusunu verecek olan değişiklik gerçekleşecek mi?

EKONOMİDE İYİLEŞME OLACAK MI?

Tek sorun parti yönetiminde ve kabinede yapılacak olan değişiklikler değil. Bu seçimlere öncelikle ekonomi damgasını vurdu. Bu yıl içerisinde enflasyonun düşmeye başladığını, hayat pahalılığının yakıcı olmaktan çıktığını göreceğ miyiz? Halkımız ilerleyen süreçte ekonomideki iyileşmeyi hissedebilecek mi?

MEHMET ŞİMŞEK'İN DEĞERLENDİRMESİ

15.04.24

Cumhurbaşkanı Erdoğan, seçimlerden sonra yaptığı değerlendirmede, “Tüm illerde serzenişlerini dinlediğimiz” dediği emeklilere özel bir yer ayırmıştı. Çünkü bu seçim emeklilerin damgasını vurduğu bir seçimdi. Emekliler son haftaya kadar beklemiş, ama talepleri yerine gelmeyince iktidarı uyarmak için CHP’ye yönelmiş ya da sandığa gitmemişti. Bu da AK Parti’nin birçok yerde seçimleri kaybetmesine neden olmuştu. Son 10 günde AK Parti’nin bu durumu tespit ettiği ifade ediliyor. Hatta Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın 20 Mart tarihinde yapılan Isparta mitinginden dönüşte Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ile emekliler için ne yapılabilir diye konuştuğu ifade ediliyor. Mehmet Şimşek’in, “Eski dönemde olduğu gibi enflasyon sarmalına gireriz, enflasyon patlar, yüzde 80’lere çıkar. Ekonomiye çok büyük zarar veririz” dediği söyleniyor.

TÜRKİYE ZARAR GÖRMESİN DİYE

Erdoğan’ın son hafta emeklilerle ilgili seyyanen zam açıklayacağı beklentisi hâkimdi. Hatta Ankara ve İstanbul mitinglerinde gözler emeklilere yönelik açıklamaya çevrilmişti. Ama Erdoğan bunu yapmadı. Emeklilerin de bunun üzerine tepki gösterip AK Parti’ye bir uyarıda bulunmayı tercih ettiği söyleniyor. Ya muhalefete oy verdiler ya da sandığa gitmediler. Bu yaklaşım, “Ekonomide popülizm yapmadık. Türkiye ekonomisi zarar görmesin diye AK Parti’nin seçim kaybetmesini göze aldık” diye yorumlanıyor.

SADECE EMEKLİLER DEĞİL

Ama seçim sonuçlarının sadece emeklilere bağlanması yeterli olmaz. Başta ekonomik sıkıntılar olmak üzere, aday tespitindeki yanlışlıklar, AK Parti’nin üslubunda ve siyaset tarzındaki sorunlar ile kibir, halktan kopma gibi unsurları da buna eklemek lazım. Sistemden kaynaklı sıkıntılar ise ayrı bir başlık. Fizikte vektörlerin toplamı vardır. Bu seçimlerin sonucunda da hataların toplamı birleşti seçim sonucu olarak sandıktan çıktı.

MEHMET ŞİMŞEK: ENFLASYON DÜŞECEK

Ayrıca seçimlerden sonra Mehmet Şimşek’in partinin yetkili kurullarında yaptığı bir değerlendirmeden söz ediliyor. Mehmet Şimşek, enflasyonun haziran ayından itibaren inişe geçeceğini ve yıl sonu hedefinin yüzde 40’a çekmek olduğunu söylemiş. Enflasyon 2025’te yüzde 20’ye çekilecek, 2026’da ise hedef enflasyonu tek haneye indirmek demiş.

AK Parti’de “Seçimlerde popülizm yapsak, emekliye seyyanen para versek seçim sonuçları böyle olmazdı. En az 10 ili daha kazanırdık ama biz Türkiye ekonomisi zarar görmesin diye partiyi feda ettik” şeklinde değerlendirmeler yapıyor.

ERTAN AYDIN’IN CEVABI

15.04.24

AK Parti'nin seçim kampanyası üzerinde de duruluyor. Seçim kampanyasını yürüten Prof. Ertan Aydın'a sordum. "2023'te en zor seçimde Türkiye Yüzyılı vizyonu ile yaptığımız afişlerle, videolarla seçim sonuçlarına yaptığımız olumlu katkı ile hiçbir övgü almadık. Ama bu seçimde vurun abalıya misali bize yüklenilmesi hiç insafli değil. Çünkü bu seçimin yapısal sorunları vardı. Ekonomide popülizm yapmadı. Yeter ki Türk ekonomisi zarar görmesin diye AK Parti seçim kaybetmeyi göze aldı. Burada faturanın kampanyaya kesilmesini hakperest bir yaklaşım olarak görmüyorum" dedi.

GÖZLER ERDOĞAN'DA

Asıl önemli olan şimdi Erdoğan'ın ne yapacağı. Fırtınalı denizlerde en çok usta kaptana ihtiyaç duyulur. Usta kaptanlar gemiyi fırtınaların arasından çıkarıp limana ulaştırır. Bu süreçte AK Parti'nin en büyük şansı Erdoğan gibi usta bir kaptana, deneyimli bir lidere sahip olması. Erdoğan 2009 ve 7 Haziran 2015 seçimlerinde oyları düşen AK Parti'yi yüzde 49'a çıkarmayı başardı. Millet Erdoğan'ı seviyor ve ona güveniyor. 10 ay önce Erdoğan'ı yüzde 52'yle seçti. Zaman bir kez daha Erdoğan'ı, liderliğini yapmaya davet ediyor.

CHP'DE İMAMOĞLU'NA KARŞI DENGE

Seçimlerin CHP açısından da önemli sonuçları oldu. CHP, 1977 seçimlerinde Ecevit'in aldığı yüzde 42 oydan sonra ilk kez yüzde 38'le birinci parti oldu.

SEÇİMLER ÖZGÜR ÖZEL'E YARADI

1. Seçimlerden önce Özgür Özel'in konumu net değildi. Seçimler kaybedildiği taktirde ilk gidecek kişi olarak Özgür Özel görünüyordu. Bu seçimler en çok ona yaradı. Hem koltuğunu korudu hem de CHP'nin tarihi bir başarıya imza attığı seçimin lideri oldu. Emanetçi genel başkanlıktan liderliğe yükseldi. Ekrem İmamoğlu'nun gölgesinden kurtulup CHP Genel Başkanlığı koltuğuna sağlam bir şekilde oturdu. Özgür Özel artık kendi politikalarını uygulayabilir.

2. Seçimlerden önce muhalefetin tek lideri olarak öne çıkan Ekrem İmamoğlu, seçimleri kazanarak gücünü korudu ama artık tek başına değil. Seçmen Ekrem İmamoğlu'nu Özgür Özel ve Mansur Yavaş ile dengeledi.

LİDER ADAYLARI ARASINDA

3. Yüzde 60'ın üzerine oy alarak seçimleri kazanan Mansur Yavaş, Türk siyasetinin lider adayları arasına girdi. CHP'de Özgür Özel, Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş denklemine yerini aldı. 2028 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ismi konuşulacak üç kişiden biri Mansur Yavaş olacak. Erdoğan, İmamoğlu ve Yavaş...